

Social Sciences Indexed

International
SOCIAL MENTALITY AND
RESEARCHER THINKERS JOURNAL
Open Access Refereed E-Journal & Refereed & Indexed
SMARTjournal (ISSN:2630-631X)

Architecture, Culture, Economics and Administration, Educational Sciences, Engineering, Fine Arts, History, Language, Literature, Pedagogy, Psychology, Religion, Sociology, Tourism and Tourism Management & Other Disciplines in Social Sciences

2019

Vol:5, Issue:25

pp.1615-1622

www.smartofjournal.com

editorsmartjournal@gmail.com

GÖÇ AYNASINDA ALMANYA VE VATAN DUYGUSU: FERİDUN ZAIMOĞLU ÖRNEĞİ

SENSE OF GERMANY AND HOMELAND IN THE MIRROR OF MIGRATION: EXAMPLE OF FERIDUN ZAIMOGLU

Dr. Öğr. Üyesi Özber CAN

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi, Alman Dili ve Eğitimi Bölümü, Konya/Türkiye

Article Arrival Date : 10.10.2019

Article Published Date : 10.11.2019

Article Type : Research Article

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31576/smryj.370>

Reference : Can, Ö. (2019). "Göç Aynasında Almanya ve Vatan Duygusu: Feridun Zaimoğlu Örneği", International Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, (Issn:2630-631X) 5(25): 1615-1622

ÖZET

Bugün çağın ve insan vasfının en önemli sorunu göçtür. Siyasal iradenin soğuk ve sıcak savaşı zamanı eline alarak insanı çıkmaza sürüklemekte; göç sorununun bilinçli olarak siyasallaştırılması, ülkeler ve toplumlar arası güveni zedelemektedir. Bugün Avrupa'da en önemli sorun, insanın kültür tahribatıyla doğal asimilasyona bırakılması ve göç sorununun siyasallaştırılmasıdır. Bu tahrif edilmiş güven atmosferine karşı yabancı azınlık uyanmış ve haklılığını arayarak kendi özgün kimliğini kazanmıştır. Bu hoşnutsuzluğun sözcülüğünü yapan Feridun Zaimoğlu, zarif olduğu kadar haşin ve romantik tavrıyla olan bitenleri Avrupa'nın ortasında sanata yansıtmaktadır. Göçü söyleme taşıyarak fanatizme dikkat çekerken, toplumu aydınlatır ve siyasi iradeyi çözüme davet etmektedir. Çünkü göçmenlik hemen bütün Avrupa'daki Türkler için anlamını yitirmiş; dört kuşak sonrasında onlar Almanya'nın bütünleyicisi olmuşlardır. Buna rağmen Almanya'yı sıcak bir vatan olarak göremiyorlar. Çünkü şiddet, dışlama ve taciz onları yıldırılmıştır. Ama edebiyatın gerçekleri görebilen gözleri ve yazabilen kalemleri vardır. Dürüstlük ve dostluk, ayrımcılık ve kötü davranış gerektirmez. Yarın kimin göçmen olacağını kim bilir?

Anahtar Kelimeler: Göç, Sosyal Romantik, Zaimoğlu, Kanakça, Vatan Duygusu.

ABSTRACT

The biggest problem at the moment of humanity is migration. Because the cold and hot war of politics power taking the time in hand and put the human in deadlock; conscious politization of migration problem undermines trust between countries and communities. What is the most problem in europa, that is the human assimilation through cultural destruction effect and politication of immigrationsproblem. Against thies damaged atmosphere of trust, foreigner minority has waken up and gained their orginal identity seeking justice. Zaimoglu, the romantic defender of this unwelcome, reflects the uprising through tender, agressiv and romantic attitudes. By virtue of taking immigration in dicourse he takes attantion to fanaticism and give informations to sociaty and invites the political power to solve the problems. Because the word of immigration has lost it's meaning for Turkish people in all europa and after four generations they have become complementary of Germany. Dispite the fact that they can't see Germany as a warm homeland. Because violence, exclusion and harrasment intimidated them. But the literature has eyes and pens, which can see and write the reale facts. Honesty and friendship do not requiere discrimination and mishandles. Who knows who will be an immigratn tomorrow?

Key words: Immigration, Social Romantic, Zaimoglu, Kanakish, Sence of Homeland.

Büyüyünce hiçbir şehir beni almaz oldu.

Değer kazanınca da müşteri çıkmaz oldu.

(İbn-i Sina)

1. GİRİŞ

Göçmenlik daha çok suskunluğu çağrıştırırsa da hemen her göçmen zamanla suskunluğunu bozmak durumunda kalır. Çünkü ayrılık sonrasında bir yere konma, kaybetme görünse de hayatı öğrenme gücü, insanı ikinci bir hayatla tanıştırır. Başka biri olmak istemese de o insan artık eski o değil, bir yabancısıdır. Özledikleri ve hayal ettikleri gözlerinin önünde olduğu halde, hangisine yakın olduğunu ölçüp tartmak durumundadır. Değişimleri kültürel kimliğine uyarladıkça, hayatı zorladıkça var olacak; eskiden taşıyıp geldiği duyarlılığıyla korkularını yenecek ve topluma katılacaktır. Göçebeliği arkasında bırakıp yalnızlığını yeni kimliğiyle çizdiği çevrede aşarken, “acılarını kalbinden değil, ayaklarından hissedecektir” (Temizyürek, 1993: 32). Beklenti ve çelişkilerle dolu gelişmeler arasında algı düzeyi gelişecek, kuşkularını güven duygusuyla yüzleştirecektir. Öyle ki sosyal kargaşanın ortasına düşmemek ve sosyal dünyasının kaymasına izin vermemek için cinnetini bastırmak durumunda kalacaktır. Bir süre sığmadığı şehirlerde fark edilmesini ve değerinin anlaşılmasını beklese, göçmenliği yerleşikliğe dönüşse de zedelenen kimliğinin birden aklanmayacağını fark edecektir. Kökenleri ve kimliğini belirleyen değerleri yeni dünyada sorgulanacak ama o iki dünyadan da vazgeçmeyecektir. Yoksul bir ailede doğan ve henüz beş aylıkken anne kucağında Almanya’ya gelen Feridun Zaimoğlu, bu iki dünyanın koşulları ve değerleri arasında büyür. El örgüsü fanilalarıyla diğer Türk çocuklar gibi aşağılandığını, hatta zor öğrenenler sınıfına (Sonderschule) gönderilmekten bir öğretmeni sayesinde kurtulduğunu unutmaz. Yabancı bir toplumun alt katmanından Avrupa’ya gelmesi, beraberinde bir dizi talihsizliği getirirse de o Müslüman siyasi temsilci *afro-amerikan* Malcolm Little’a, profesyonel boksun Dünya ağır sıklet şampiyonu Muhammed Ali’ye ve futbolun kralı Edson Pelé’ye özenir. Onları idol alarak ırkçılığa ve ayrımcılığa yönelik itirazı Avrupa’ya taşıyacak; zaman sonra göçmenlerin benimsediği melezlik sloganı onda *afro/bastard* kimlikle tanımlanacaktır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Almanya 1960’lı yıllarda savaş yaralarını hâlâ saramamış bir ülkedir. Sanayi ve endüstriyel gelişmesini ayağa kaldırmak için iş gücüne ihtiyaç duyarak daha çok Akdeniz ülkelerinden işçi almaya başlaması ile şekillenir; yarım asrı aşkın bir emekle sanayileşen, gelişen ve modernleşen bir Almanya ortaya çıkar. Zaimoğlu bu anlayışla ne önceki kuşaklara söz söyler, ne verilen emeği dört kuşak sonrasında ırkçı anlayışlara teslim eder ve ne de siyasal yanlılığa razı olur. Çünkü beklenti, dönüşüm, düş kırıklıkları ve yıkımlarıyla bu yüzyıl, ne demokrasi ve refah toplum oyalamacasıyla ne de küreselleşme ile aklanabilecektir. Buna rağmen siyasal ve sosyal bir olgu olan göçe koşut olarak toplumsal yapılarda değişimler kaçınılmazdır. Daha geniş bir ifadeyle; “Toplumsal yapılarda büyük çaplı değişime ve aşınmaya neden olan göç, yeni sorun ve fırsat alanlarını da içinde barındıran sınıfsal geçişkenliği hızlandırmaktadır. Sahip ol(a)mama durumu, sahip olma isteği ile yer bulma çabasının göçle gelenler açısından hayati öneme sahip olması, göçmenlerin risk alma düzeyini yükseltmektedir” (Ekici ve Tuncel, 2015: 11-12). Michel Wieviorka’nın, “sanayi ve refah yapısının zayıflaması, ulusal kimliğin belirsizleşmesi” (Aksoy, 1998: 64) ve Zygmunt Baum’un “modernite-ırkçılık” (Aksoy, 1998: 61) arasında kurduğu ilişki ırkçılığa yönelik tavırları ve doğal tepkileri doğrular. Heinrich Böll ise savaş döneminde bile yabancıya yönelik yerleşen yargı ve eleştirileri, “İnsanın kendi elinin de evinin de yabancısı olduğu anlar yok mu?” (Wierlacher, 1985: 66) sorusuyla içselleştirir. Altmış yıl önce detaylı sağlık muayeneleri sonrasında Almanya’ya kabul edilen Türklerin uyarılma gerekçelerle

dışlanmasına ve mağduriyetine çözüm geliştirme yerine, sorunu sürece bırakma, edebiyatı yeniden sürece dahline yol açar.

3. GEREKÇE VE VERİLER

Feridun Zaimoğlu, sert eleştiriler sonrasında anlaşılan bir yazar olarak sorunları romantik bir algıyla edebiyata taşır. 1982’lerde başlayan ilk ırkçı saldırılardan bugüne kadar şiddetin çocuk, kadın, yaşlı ayrımı yapmaksızın yüzlerce can almasına, ev, işyeri ve camii kundaklamalarına karşı siyasi iktidarların ve yerel yönetim birimlerinin ciddi duyarlık göstermemesine dayanarak sezgileri ve öngörülerini sloganlaştırır. Eserlerinin tematiğini göç olgusunu, müsebbibi, mağduru, tutmayan entegrasyonun doğal asimilasyona dönüşmesiyle besler. Birol Ertan bu süreçte yaşanan talihsizlikleri ve arka plânı şöyle özetler:

Almanya’da yaşanan ırkçı saldırıların arkasında Alman gizli servisinin olduğundan kimsenin şüphesi kalmadı. Bu konuda Alman makamlarının yaptığı sınırlı soruşturmada bile bu tür bilgilere ulaşıldı, ancak soruşturma bir anda kapatılıverdi... Bunun da ötesinde, özellikle ekonomik krizin de etkisiyle bütün olarak Avrupa ülkelerinde yabancı düşmanlığı hızla yükselirken, ırkçı ve faşist partilerin oy patlamaları yapmaya başlamaları hiç de sürpriz değil. (Ertan, 19.11.2014/http://www.gundem.be)

Evden okula, sosyal çevreden iş yerlerine kadar Türklerin yeterince güven hissetmediğini kendine özgü bir tutumla anlatan yazar, çok kültürlülük söylemlerinin askıda kalmasına dikkat çeker. Çünkü genç kuşakların kültürel erimeye bırakılması, şiddete maruz kalma, kazanılmış haklardan vazgeçme, hemen her kökenden yabancı için tepki nedeni haline gelmiştir. Olanca özverisine rağmen Türklere yapıştırılan *Kanake*** etiketi, edebi yolla bumerang olarak geri fırlatılmıyordu. *İslâmofobi*’yi üreten Batı, yabancılar arasında Türkleri hedef alma hatasını, kulağının dibinde söylenen çatlak seslere kulak vererek ödemeliydi. Bunun nedeni, pek çok ihtiyacına Ortaçağ’da ulaşan Batının, “yeni bir Ortaçağ” (Eco, 2016: 145) nitelemeli bu yüzyılı gelişmeleriyle birlikte görmek istememesi, piramidin tabanında olup bitenleri siyaset kurumuna bırakmasıydı. Bu bağlamda Oktay Sinanoğlu, Batılının kafasında her daim bir Türkiye ve Türk sorunu olduğunu ileri sürer. “Endülüs’ü sildik, buralar hâlâ duruyor. Batı’nın kafasında önce Balkanlardan, şimdi de bu kalan kısmından Türkiye’den, Anadolu’dan, Türk ve Müslüman mefhumunu silmek Batılının her birinin kafasında temel konudur” (Sinanoğlu, 2004: 51-52). Bu iki husus edebiyata yansırken, sokakların güvensizliğine bağlı olarak dil jargonlaşır; sanat bir dizi sancıyla dolar. *Kanaklar* kendi dilini oluşturmalı, tıpkı *Pidgen* gibi özgün koşullara ihtiyaç duymaksızın kasıt ve yargılara cevap vermeliydi. Mustafa Çakır’ın çizdiği sosyolojik panorama, Batının Türk karşıtlığını ve o karşıtlığın uyanma zorunluluğunu ortaya koyar:

Geçmişte Luther ve çağdaşlarının Katolikler ile Protestanlar arasındaki kavgayı bitirmek, toplumsal ve sosyal dayanışmayı sağlamak uğruna yaptıklarını, bugün de Alman politikacıları iktidar kolтуğuna oturtmak için, Türkleri “*ötekileştirerek*” tekrar etmektedirler. Ülkede yaşayan Türklerin de buna karşı değişik savunma mekanizmaları geliştirdikleri görülmektedir. Ülkede yaşanan bir olumsuzluk da, parmaklar öncelikle Türk veya Müslüman gençlere yöneltilerek hüküm verilmektedir: “*Türk gençleri potansiyel olarak suçludur.*” Bunun nedeni acaba Türk gençleri midir? Yoksa onları eğitilmiş olmalarına rağmen yalnız yabancı oldukları için dışlayan, iş vermeyen ülkeler mi suçludur? Bu ayrımcılığın etkisi ile de Türk gençleri arasındaki işsizlik oranı ülke ortalamasının iki katına ulaşmıştır. Türk kökenli nüfusun yüzde 30’u işsiz, yüzde 43’ü yoksulluk sınırı altında yaşamaktadır ve bir de ülkedeki

** **Kanake**: Aşağılık insan anlamına gelir. Önceleri Polinezya yerlilerine verilen bu ad, Türklerin yabancı çoğunluğu oluşturmadan önce İtalyanlara söylemesiyle, Almanların zaman sonra Türklere hakaret amacıyla kullanmasıyla yerleşir. Aşağılama anlamı dikkat çekse de mevcut düzene boyun eğmeyen, uyruk pususuna düşmeyen insanları simgeler.

işsizliğin, ekonomik sıkıntıların sorumlusu olarak gösterilmektedir. (Çakır, 2012: 37,37)

Batı toplumunda, “yabancıya karşı durulacak nokta, yabancılar arasında Türk’ün nereye konacağı çoktan belirlenmiş” (Can, 2010: 33) olsa da edebiyat çok kültürlü toplum yapısı için hem bir zemin oluşturmuş, hem de *Kanakça* (Kanakisch)*** ile yargıları irdeleme fırsatı vermişti. Film Yapımcısı Nuran David Çalış, “Fatih Akın ve Feridun Zaimoğlu bunu kırmasalardı bizim gibileri ciddiye almazlardı, duymamazlıktan gelirlerdi” (Aktuğ, 11.12.2007) atıfıyla bu dilin geçici olmadığını bildirir. Hemen her insanın beklemediği bir anda göçmen düşebileceği çağın dili duyarsızlaşmalı, vatan ve ben duygusunu hiçe saymalıydı. Yazarın *Kanak Sprak* (1995), *Abschaum* (1997) ve *Kopstoff* (1998) adlı ilk üç eseri işte bu öz değerlere uzak düşme örneği gösterir. Eserlerin petrol krizi sonrasında üretim ve ekonominin durağanlaştığı, saldırıların yoğunlaştığı, iki Almanya’nın birleştiği, Alman toplumunun refah düzeyinin düşeceği algısının tırmandıdığı, iletişimin kopma noktasına geldiği süreçte kaleme alınmış olmaları tesadüfi değildir. Öte yandan hemen bütün eserlerinin, “toplumun alt katmanlarının yaşam savaşını, modern yanıyla insanı çeken tuzakları, çarpık sistemden yararlanan siyasal çıkar odaklarını edebiyata taşıma aracı” (Can, 2017a: 455) olması, Zaimoğlu’nu farklı kılmakta, vatan duygusunu yakınma ve öykünme arasında bırakmaktadır.

4. METODOLOJİ VE BULGULAR

Hemen hiçbir yabancı, göçmen de olsa bir diğer coğrafya ve toplumda aşağılanmak, yok sayılmak, tacize uğramak ya da toplum dışına itilmenin huzursuzluğunu yaşamak istemez. Betimsel araştırma modeline dayanan çalışmamız, nitel araştırma tekniği ve veri analiziyle Türklerin Almanya’ya özgü vatan hissiyatını irdelemektedir. Bu bağlam itibarıyla modern toplumun Niçin ve Nasıl kaygılarını sorgulayarak göçle doğan travmanın nedenlerine cevap aramakta, ötekileştirme ve doğal asimilasyona bırakmanın yanlışlığı üzerinde durmaktadır.

4.1. Karakter Yaklaşımıyla Almanya ve Vatan Duygusu

Dünyada bugün 60 milyon insan, göçmen konumunda yaşarken, AB ülkeleri sınırlarını jiletli tel örgülerle, elektronik tedbirlerle güçlendirmektedir. Oysa göç, koşulların getirdiği sosyal bir olgudur. Ekonomik nedenliyse, işgücü ve üretime katkı sağlar; doğal afet ya da savaş nedenliyse insancıl yaklaşım gerektirir. Yani yabancı iki durumda da hayatı yabanda tırnaklarıyla kazanmalıdır. Türkler ikili anlaşmalarla ve ekonomik nedene bağlı olarak Avrupa’ya göçmüş; daha çok Almanya’da yoğunlaşmıştır. Üç kuşak sonrasında vatan algısını iki yönlü değiştirmiş; birine zor dönecekleri *Anavatan* (Mutterland), diğerine geleceklerini inşa ettikleri *İkinci Vatan* (Vaterland) demiştir. Birinin özlemi dinmemiş, diğeri emek emek vatanlaşmıştır. Yasalara uygun olarak yerleşik düzene geçilmesi ve eğitilmiş yeni kuşağın Almanya’nın hemen bütün kurumlarında sorumluluk alması, ikinci vatani vazgeçilmez kılmıştır. Ne var ki modern toplumun hayat anlayışı, uyum sağlayıcı ve kıyıya düşeniyle şekillenmektedir. Nedenleri sorgulamak edebiyata düşerken, tozpembe hayalleri kurşun gibi ağır Almanya havasında uçup gidenlerin kahır ve öfkeleri vatan kavramını ve duygusunu aşmaktadır. Vatanları sığındıkları dilleri, hikayeleri sürükledikleri hayat olmuş; yeri geldiğinde nokta virgül tanımaksızın konuşmanın, ağzına geleni söylemenin kahrına düşmüşlerdir. Ayrıcalıksızlığı sığ ve yalın gören Zaimoğlu için kimlik sorunu, vatan duygusuyla ilişkilidir. Onun kişilerinin kimlik anlayışı, Milan Kundera’nın *Bilmemek* romanında yurtsuzluk duygusu ve göçmenliğin güçlükleri hakkında vurguladığı hiçbir vatan, hiçbir yer, hiçbir dil anlayışıyla örtüşür. Bu kimliğin taşıyıcıları ise, “zamanın ağına düşmüş, hemen hepsi en az yazarları kadar Alman-Türk olan, koşulların sürükleyip bir kenara ittiği insanlardır” (Can, 2007: 76). Farklı kökenden gelen göçmenler, Zaimoğlu’nun anılan sokak aksanında buluşmuş; “Almanya’ya çocuk yaşlarda göç eden, orada doğup büyüyen Türk gençlerinin kendilerini bulma çabaları” (Asutay, Çıvın, 2013: 240) kimlik politikası, pasaport ve köken sorunlarına karşı çıkma anlayışıyla *Kanak-Attak* tarza dönüşmüştür. Türklerin yanı

*** **Kanakisch:** Ayrımcılık görmüş, aşağılanmış yabancıların sokakta konuştuğu, argo ağırlıklı karmaşık dil. Almanca’yı zenginleştirdiği de düşünülen bu dil, edebiyat çevrelerinde önceleri eleştirilse de zaman içerisinde benimsenir ve bugünün gençlerine yönelik eserlerin yazımına öncülük eder.

sıra Ruslar, İspanyollar, Yunanlar, Araplar'ın da benimsediği bu tarz, doğrudan bir akım olarak görülmesi de ırkçılığa karşıdır ve köken sormaz. Zaimoğlu, bu anlayışı bir söyleşide şöyle açıklar:

On yıllardan beri Alman olmayanların siyasal durumuna, yaşam koşullarına ve gündelik hayatına işaret eden dernekler ve girişimler mevcut. Buna rağmen bu çabalar her grubun kendi cemaatiyle sınırlı kalıyor. *Kanak Atak* lobi politikası yapmaz, konformist göçmen politikasından kopar; hücumla dönük bir biçim ve içerikle geniş bir kamuoyuna hitap etmek ister. Toplumsal ve siyasal koşullarının adını koymaksızın Almanya'dan yakınan, tanınma ve hoşgörü dileyenlere meydanı bırakmamanın zamanı geldi. (Güvercin, 12.09.2013/http://de.qantara.de)

Almanya'daki Türklerin kullandığı dilin, "otantik, yıkıcı gücü" (Kreis-Anzeiger, 13.11.2018) kirletici *Kanak* etiketine karşı yüksek perdeden söylemlerle doludur. Öyle ki kelime, uyarılma, kelime öbeği ve cümleler çeviriyi zorlamaktadır. Dil tahribatı, kimlik ve vatan algısı özgün dilde ve çevirisiyle verilerek anlama açılmıştır.

Die allemanen hassen sich und jeden, der ihnen über'n weg läuft... Das land hier ist von ficks verseucht... Deutsches land is ne salzige puffmutti... (Almanlar yoluna çıkan herkesten nefret eder... Ülke cinselliğe bulaşmış burada... Alman ülkesi nahoş bir batakhaneye...) (Zaimoğlu, 2004: 25,44,97)

Anlatı ve espri boyutuyla ilginç bu kuralsız konuşma ve yazı dili, Zaimoğlu'nun, "şehrin banliyölerindeki kriminal olayları ve yabancı düşmanlığını ikonlaştırıyorum" (Zaimoğlu, 2004: 17) dediği yeni Almanya'ya yabancı değildir. Rapçi Ali'nin (23), "gettolardaki çoğu insan için yamyamlar ülkesinde okuma ve yazmanın lüks olduğunu düşünürsen, oranın nasıl bir değeri olduğunu anlarsın..." (Zaimoğlu, 2004: 27,28) önerisi en dipole örtüşür ki yeni kuşak için artık orası romantik ya da dramatik yanıyla vatan duygusuna çok uzak ve çelişkilerle doludur. Öyle ki içine onların düştükleri Almanya, "...kocaman bir Kanak mezarlığı, Almanya yabancı kelime, Kamboçya Almanya, sıfır kere sıfır artı sıfır Almanya, Almanya kazık bir lokal'dir..." (Zaimoğlu, 2000: 33,81, 111, 135) Onları bu şekilde konuşmaya zorlayan şey başkasının biçtiği tek kimlikle düşünmek istememeleridir. Sokak çeteleriyle mücadele etmek zorunda kalan Ertan Ongun da ruh sağlığı bozulmuş, gangster biri olarak modern toplumda kaybolmanın acısı içindedir. Almanya ve Ertan uyumsuzluğu, öğüten-öğütülen ikileminden öte değildir. Ongun, Almanya ve toplum dışına düşmüş olan kendisini vatan duygusunun dışında özetler ve yerini sorar.

Sadece güç ve güçlüler, güçsüzlüğün iktidarsızlığı vardır, hepsi bu. Bundan dolayı Almanya'nın yüzü makyajlıdır. Burada aramızda mahkûmların da hakları vardır, demokratik bir ülkedeyiz. Almanya yüzünü yıkar ve gerçek yüzünü gösterirse, orası başka... İnan bana moruk, inan bana, Almanya'da sadece iki şey vardır: Biri pislik, diğeri sıfırsekizonbeştopluluk. O pisliğin içinde, orada en azından ben kimim, orada ben bir cürufum, biliyor musun?.. (Zaimoğlu, 1999: 163,180)

Zaimoğlu, önyargılı düşüncelerle, modernizmin çarpık toplum yapısıyla, tutucu geleneksellikte hesaplaşır; eğlenmeye dayalı hedonizm hayat anlayışını eleştirir. Kuşağı, yaşadığı ülkede iki kimlik taşıyor olsa da onun parçalanmışlığına kayıtsız kalamaz. "Duyarlılığıyla göçmen kuşakların mirasını kalıcılaştırır, uyum sorununun ve kuşak değişimlerinin önemini kendi içinde mayalanan bir dil karışımıyla işler" (Can, 2007: 198). Polis nezdinde mimlenmiş gençlerin konumu, düşünce-insan bağlamı olduğundan konu toplumsal açıdan da arz eder. Sosyolog Emil Durkheim anlayış kastını ayrıcalık ve dülle ilişkilendirir. Ona göre, "Realite, topluluk ilişkilerinde veya zihinde çarpıtılmak suretiyle oluşturulmuş; gerçeklik yerini düşüncelere bırakmış; böylece tanımlanan toplum değil, toplumla ilgili düşünme biçimleri olmuştur" (Durkheim, 1985: 53,56). Günümüz Avrupa'sının bu eğilimi, daha çok Türkleri içine aldığı için iletişimi zayıflatmakta, "gerçekliğin bilinçteki görünümü

veya izi” (Üşür, 1997: 11) halinde ideolojiye dönüşmektedir. Küreselleşme ile giderek küçülen dünyada ötekine olan ilgi giderek artarken, “kültürel çevrede farklı bir kimliğe sahiplik... merkez çevre karşıtlığında kendini dışa vuran öteki konum” (Karakuş, 2001: 275) iki toplumdan uzaklaşmayı hızlandırmaktadır. İçsel olarak duyulan acı hissi kahr, kıskırtı, saldırgan, argo ifadelerle birleşerek, “yazmama ya da başka türlü yazma olanaksızlığı, insanın içinde bulunduğu azınlık psikolojisiyle kitabî olmayan dil” (Gillez, Guattari, 2001: 25,26) ile anlaşılmalı beklenmektedir. Olanca büyüüne rağmen o dilde Almanya kirlenmiş, bilinen görkemine çok gerisine düşmüştür. Almanya’da doğup büyüyen, evlenen ve yaşayan manav Mihriban, “Aslında kendimi burada evimde hissetmem gerekir ama tam da öyle hissetmiyorum.” (Zaimoğlu, 2000: 50) cümlesiyle, “dışlayıcı önyargılara boyun eğmediğini... azınlık psikolojisini kabul etmediğini” (Can, 2008: 7,8) belirtir. Dilbilim uzmanı Christina Nord, psikolojik durumla doğan ve özgünlüğe erişen yeni dilin, iki kayıp vatan bağlamı olduğunu ileri sürer. Ancak Zaimoğlu’nun konuşmacılarının sorunu, iki kültür arasında yaşamak zorunluluğundan doğmaz. Aksine, “Almanya’da karşı karşıya kaldıkları dışlanmadan, toplum dışına itilmekten kaynaklanır” (Nord, 19.09.2000). Bu temel neden yersiz yurtsuz kalış travmasını ağırlaştırdığı için dil anlaşılabilir hale gelir. Bu çerçevede Nilay Kaya, “majör dilin içinde az gelişmişlik noktasını, kendi taşra ağzını bularak başka türlü deyiş yaratma” (Kaya, 22.10.2010) çabasıyla minör ifadelerin anlamının göstergelerinden daha büyük olduğu üzerinde durur. Çünkü ruhsal alanda doğan şive kullanımı eleştirilere rağmen majör dile zenginlik katmasıyla kabul görmektedir.

5. DEĞERLENDİRME VE TARTIŞMALAR

Almanya her ne kadar görkemli şehirleriyle tanınsa da o şehirlere banliyöleri hareketlilik sağlamaktadır. Kara kafaların daha çok görülmek istendiği arka sokaklar, banliyölerin en kirli yüzüdür. Lise öğrencisi Oya’nın (20), “boktan bir manzara, bir sakız parçası” (Zaimoğlu, 2000: 98) dediği getto sadece, “esprisi benzerini aratan sövmenin Neobarok tarzın” (TAZ-Bericht, 20.12.2004) doğup geliştiği yer değil, yabancıya vatan kavramını düşündürdüğü yerdir. Bunun nedeni, sistemin sosyal hayatı düzenlerken, “gelişmelerin gölgesinde güveni belirsizliğe düşürmesi, çözümsüzlük zamana yayıldıkça, Türkler için madalyonun iki tarafının da giderek tanımsız hale gelmesidir” (Can, 2017b: 711). Güven duygusunun zaafa uğramasıyla birlikte başta, “kültürel stereotipler” (Hecht, 20.03.2018) başka dil gibi başka vatan arayışı içine girmişlerdir. Türklerin yüzüne karşı söylenen yabancılığı ve vatan duygusu, *Oniki Gram Mutluluk* (Zwölf Gramm Glück) romanında genç bir kadının diline, “Bu kahrolası yerde sen bir yabancıydın. Allah dünyanın hiçbir yeri ve bölgesini terk etmez” (Zaimoğlu, 2005: 182). şeklinde dolansa da umut vericidir. Tıpkı *Erguvan Kırmızısı* (Liebesmale scharlachrot) romanının karakterleri Serdar ve Hakan’ın ulaşamadığı, ulaştığında içinin yandığını hissedip diğerini özlediği sevgili gibi. Romanın ilk mektubuna kondukları hitap, öykünme ve bir dizi anlayış beklemeyi dillendirse de vatan ne varılan yerdir, ne de kaçılan yer: Serdar’dan Hakan’a, “Değerli Arkadaşım, sevgili Hakan, Kutsal Sünnet Derisi Toplayıcısı... Almanya’dan vatana dönmek isteyen her Türk’e bir yemek kaşığı orta keskin hardal karıştırılmış kaynar suda ayak banyosu yapmasını öneririm” (Zaimoğlu, 2001: 9, 293). Özlem zamanla artsa ve etkisi can yaksa da asıl yangın diğer vatana dönüşle katlanacaktır. Soruna doğrudan çözüm getirmese de, “dile umut bağlamanın tek yolunun ona saldırma” (Gillez, Felix, 2001: 14) olduğu, edebiyatın önemli bir işlevidir. Yeni kuşağın mahvı ve yılmazlığını, “lâkin topraksız şahin havadadır, havanın onu içine aldığı gökyüzünde, tamamların yukarısında...” (Zaimoğlu, 2000: 135) diyerek özetleyen Sevdâ (24), kendilerini vatan duygusunun üzerinde görür. Acının güçlendirdiği bu kimlik dünle ilişkilendirildiğinde şu sonuca varmak mümkündür. “Avrupa’ya yapılan ilk göçte barbar kavimleriyle Latinlerin birleşmesi, yeni bir kültürün temelini atıp Shakespeare’ler, Goethe’ler, Erasmus’lar yetiştirdiyse, şimdiki büyük kültür göçü de yeni uygarlıklara gebe” (Vassaf, 2000: 33). Çağ nice göçlere gebe ise de Türklerin Almanya’ya yerleşikliği ve bir parçası olduğu gerçeği artık anlaşılmalıdır. Çünkü onlar farklı nedenlerle coğrafyalara sürüklenenler değil, iki ülkeyi vatan edenlerdir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bugünün Almanya'sı 1960'larda Türkleri törenlerle bekleyen Almanya değildir. Sosyal bir devlet ve toplum olarak Türklere karşı aşağıya doğru otorite besleniyor. Sosyo-ekonomik sorunlar arttıkça Türklere üzerinden politika yürütülüyor; beklendiği gibi görülmek isteniyor. Aşağılama, dışlama, taciz ve şiddete duyarsız kalınırken, doğal asimilasyon süreci işletiliyor, ırkçı ve terör odaklarına fırsat bırakılıyor. Ayrıca Türklerin sınıf atlaması, hatta Türkiye'deki siyasi gelişmelere desteği sindirilemiyor. Almanya'nın demokratik, sosyal devlet kimliği ve hümanist anlayışı ile hareket etmemesi, Türkleri ve İslam'ı bir parçası görmesi, hem bir ikilem oluşturuyor hem de Türklerin özgüvenini kırıyor. Her hangi bir sorun belirlemesi durumunda potansiyel suçlu ilân edilmeleri, onları Almanya ve Alman toplumuna karşı biliyor. İletişimin soğuması ve tepkinin derinleşmesiyle vatan duygusu zedeleniyor, hatta ortadan kalkıyor.

Türkler giderek yaşlanan, sosyolojik olarak 10/4 maddi sıkıntı, mânevi yalnızlık hissedilen Avrupa için bir şanstır. Almanya'yı Orta Avrupa'nın lokomotifini yapan Türklere ve Almanya onlar sayesinde insanın yalnız dünyasını yenebilmiştir. Modernizm sunduğunu fazlasıyla geri alırken, giderek mutsuzlaşan Alman toplumu öncelikle Türkleri değil, çok kültürlülüğü sorgulamalıdır. Çünkü Almanya'nın gelişme ivmesine bugün de en büyük özveri ve özen gösteren Türklere dir. Haksızlığa daha fazla tahammül edemedikleri için kendilerine fırlatılan bumerang geri dönmüş; *Kanake* kirli etiketi A-L-M-A-N-Y-A kavramını da kirletmiştir. Toplumsal yapıda iletişimin zayıflaması için sosyo-politik gelişmelere bağlı olarak doğrudan Türkleri hedef alan uygulamalara son verilmelidir. Kaldı ki talihsiz kararların alınması, ne Türkleri Almanya'dan koparmaya yetecektir, ne de sorunların çözümüne umut olacaktır. Unutulmamalı ki göçle birlikte alev yön değiştirir hüznün adres. Yani gölge bir başka toprağa düşse de içinde can taşır. Tarih bu gerçeği hemen her topluma öğretmişse de modern toplum yapısıyla övünen dünya bu öğretiyi unutmuş görünüyor. Çünkü çağ, bütün bunalımları ve yıkımlarına rağmen insanı olduğu gibi kabul etmeyi gerektirmektedir. Kabul eden, kabul ettiğinin derdi büyüklüğünde büyür.

KAYNAKÇA

- Aksoy, Nazan. (1998). Birikim Dergisi. *Almanya'da Yabancı Olmak*, Haziran, Sayı 110.
- Aktuğ, Arkan. (11.12.2007). Radikal Gazetesi, *Fatih Akın bir buzkıran, biz de onun arkasından geliyoruz*.
- Asutay, Hikmet; Çıvgın, Havise. (2013). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, *Doksanlı Yılların Türk Alman Yazınına Bakış*, Aralık, Cilt 15, Sayı 2. 235-246.
- Can, Özber. (2007). Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi. *Feridun Zaimoğlu'nun Leinwand (Perde) ve Zwölf Gramm Glück (Oniki Gram Mutluluk) Adlı Eserlerinde Sözdizimsel ve Anlamsal Öncelemeler*.
- _____. (2008). Bilim Kategorisi Olarak Kadın, Kadın Edebiyat Sempozyumu, *Feridun Zaimoğlu'nun Kafa Örtüsü Adlı Eserinde Kimlik Sorunsalı*, Eskişehir Anadolu Üniversitesi, 28 Nisan-03 Mayıs. 156-163.
- _____. (2010). *Sözden Söyleme: Avrupalı Gözüyle Türkiye ve Türk Kimliği*, Erzurum Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 21. 27-40.
- _____. (2017)(b). *Alman Dilinde Bozgun: Kanak Sprak, Kopstoff*, International Journal of Languages, Education and Teaching, September, Volume 5, Issue 3. 701-713.
- _____. (2017)(a). *Avrupa'da Marjinal Bir Yazar: Feridun Zaimoğlu*, International Journal of Language Academy, Volume 5/1, Spring. 451-464.

- Çakır, Mustafa. (2012). *Türklerin Alman Kültüründeki İmajı*, (Ed.Zehra Gülmüş), Türk Alman İşgücü Anlaşması'nın 50.Yılında Almanya Türkleri, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, Yayın No: 2581, Yurtdışında Yaşayan Vatandaşların Sorunları Araştırma Merkezi Yayınları Yayın No: 3.
- Durkheim, Emile. (1985). *Toplumbilimsel Yöntemin Kuralları*, Ankara, B/F/S Yayınları.
- Eco, Umberto. (2016). *Ortaçağı Düşlemek*, Can Yayınları, 5. Baskı, İstanbul: 2016.
- Ekici, S. & Tuncel G. (2015). "Göç ve İnsan", *Birey ve Toplum*, Bahar, 5 (9) 9-22.
- Gillez, Deleuze; Guattari, Felix. (2001). *Kafka Minör Bir Edebiyat İçin*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Güvercin, Eren. (12.09.2013). *Porträt Feridun Zaimoglu. Vom gebildeten Kanakster zum Starliteraten*, (<http://de.qantara.de/inhalt/portrat-feridun-zaimoglu-vom-gebildetenkanakster-zum-starliteraten>)
- Karakuş, Mahmut. (2001). *Sıra Dışı Bir Yazar: Feridun Zaimoğlu*, Gurbeti Vatan Edenler, (Yay.Haz. Mahmut Karakuş, Nilüfer Kuruyazıcı), Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Sinanoğlu, Oktay. (2004). *Büyük Uyanış*, Otopsi Yayınları, İstanbul, 11. Basım.
- Temizyürek, Mahmut. (1993). *Göçebe Buluşması II*, Edebiyat Eleştirisi 2/3, Postmodernizm ve Politika Özel Sayı, (Mart-Haziran)
- Üşür, Sancar. (1997). *İdeolojinin Serüveni*, Ankara, İmge Yayınları.
- Vassaf, Gündüz. (2000). *Daha Sesimizi Duyuramadık*, İstanbul Üniversitesi Bilgi Yayınları, 2. Baskı, İstanbul.
- Wierlacher, Alois. (1985). *Mit fremden Augen oder: Fremdheit als Fernment, Gegenwart als kulturelle Erbe*, (Hrg. B. Thum), München.
- Zaimoğlu, Feridun. *Abschaum*, Rotbuch Verlag, Hamburg, 3. Auflage, 1999.
- _____. (2000)(a). *Kopstoff*, Hamburg: Rotbuch Verlag, 3. Auflage.
- _____. (2001). *Liebesmale scharlachrot*, Rotbuch Verlag, Hamburg, 2. Auflage.
- _____. (2004). *Kanak Sprak*, Rotbuch/Sabine Groenewold Verlage, Hamburg, 6. Auflage.
- _____. (2005) *Zwölf Gramm Glück*, Verlag Kiepenheuer&Witsch, Köln, 1. Auflage.
- Zukunft Sprache Kanak Sprak*, (Geleceğin Dili), 04.07.2011.

Medya Kaynakları

- Ertan, Birol. *Almanya'da Faşizmin Ayak Sesleri*, 19.11.2014 (Bkz. <http://www.gundem.be>)
- Hecht, Janina. *Zur Inszenierung kultureller Sterotype bei Adel Karasholi und Feridun Zaimoglu*, Tübingen/Karlsruhe. (Bkz. <https://www.uni-due.de>; Erişim 20.03.2018)
- Kaya, Nilay. 22.10.2010. *Minör Bir Durum Örneği Olarak Kanak Attak Edebiyatına Bakış*, (Bkz. <http://alekseypavlovic.blogspot.com.tr>)
- Kreis-Anzeiger. 13.11.2018, Büdingen.
- Nord, Christina. *Schnodderbarock*, taz, Nr. 6249 (19.9.2000)
- TAZ-Bericht, 20.12.2004.